

С. В. Шаровкандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри української і зарубіжної літератури
Мелітопольського державного педагогічного університету
імені Богдана Хмельницького

МОБІЛЬНИЙ ДОДАТОК КУРАТОРА АКАДЕМІЧНОЇ ГРУПИ ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ

Статтю присвячено пошуку ефективних методів розвитку соціальної компетентності здобувачів вищої освіти. Зазначається, що соціальна компетентність є необхідним компонентом підготовки сучасного випускника закладу вищої освіти, яка дає йому змогу вільно почуватися в соціумі, суспільстві, виконувати свої професійні обов'язки, уникати конфліктів або вчасно їх вирішувати. Формування та розвиток соціальної компетентності майбутнього фахівця здійснюється відповідно до компетентнісного підходу, упровадження якого є одним із шляхів модернізації змісту вищої та середньої освіти. Визначено, що інформаційно-комунікаційні технології мають значні переваги щодо підвищення якості навчально-виховного процесу під час впровадження дистанційного навчання, застосування масових онлайн-курсів, використання наочності. З метою формування соціальної компетентності використовуються мультимедійні технології, освітні електронні ресурси, самостійна робота з використанням інформаційно-комунікаційних технологій. Одним із перспективних засобів забезпечення якісної освіти є мобільні технології, які пов'язані з використанням мобільних пристроїв у процесі підготовки здобувачів освіти. Аналіз сучасних досліджень показав, що смартфон як засіб навчання володіє такими характеристиками, як мобільність, компактність, інтерактивність, доступність, можливість роботи в групі, простота використання. Визначено, що за процес виховання молоді та її соціалізацію у закладі вищої освіти відповідає куратор академічної групи, який є проміжною ланкою між студентами та структурними підрозділами навчального закладу. У статті повідомляється про розробку мобільного додатку куратора академічної групи, використання якого під час позааудиторної роботи сприяє кращій соціалізації молоді в сучасному інформаційному суспільстві. Структура розробленого мобільного додатку складається з таких блоків: Куратор, Групи, Студенти, Батьки, Соціальний стан, Гуртки, Шлюб, Записник. Мобільний додаток призначений для кураторів академічних груп та заступників декана з виховної роботи. У подальших дослідженнях планується збільшити функціональність мобільного додатку.

Ключові слова: соціальна компетентність, інформаційно-комунікаційні технології, мобільні технології, вища школа, куратор академічної групи.

Постановка проблеми. Нині процеси модернізації змісту освіти, пов'язані з упровадженням компетентнісного підходу в освітню діяльність, актуалізують питання підготовки компетентних фахівців, здатних ефективно працювати, спілкуватися, взаємодіяти з іншими. Однією із ключових компетентностей сучасного фахівця є соціальна компетентність, яка дає змогу уникати конфліктних ситуацій, вирішувати виниклі проблеми серед співрозмовників, ефективно працювати на користь нашої держави.

В умовах постійного розвитку інформаційного суспільства та глибинних процесів інформатизації освіти інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ) є одним з ефективних засобів підвищення якості навчального процесу. Водночас навчання у вищій школі повинно мати не лише освітню, а й виховну спрямованість, за яку відповідає куратор академічної групи.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Формуванню соціальної компетентності студентів філологічних спеціальностей присвячені дослі-

дження С. Остапенко, О. Усика та інших учених. В. Коваленко досліджувала формування соціальної компетентності молодших школярів засобами інформаційно-комунікаційних технологій. Питаннями впровадження та використання технологій та систем мобільного навчання займалися В. Биков, Р. Горбатюк, П. Малєжик, С. Семеріков. Ю. Триус та інші науковці. Незважаючи на численні праці, потребує уваги дослідження використання мобільного додатку куратора академічної групи для розвитку соціальної компетентності здобувачів вищої освіти.

Метою статті є аналіз підходів до використання інформаційно-комунікаційних технологій із метою формування соціальної компетентності здобувачів освіти, повідомлення про розробку мобільного додатку куратора академічної групи та опис його функціональних можливостей.

Виклад основного матеріалу. У сучасних умовах, що характеризуються політичними, соціальними, економічними змінами, освіта та наука відіграють провідну роль у процесі розбудови та

сталого розвитку нашої держави. Необхідність у підвищенні конкурентоспроможності випускників, забезпечення академічної мобільності, орієнтація державної політики на міжнародне співробітництво зумовили впровадження компетентнісного підходу у навчальний процес вищої та середньої школи.

Компетентнісний підхід зорієнтований на результатах навчання та вирішенні практичних завдань, дає змогу підвищити конкурентоспроможність фахівця [8, с. 202], має особистісно-діяльнісний характер, є альтернативою традиційній парадигмі навчання тощо. Як наслідок, його запровадження у процес підготовки здобувачів вищої освіти дає змогу посилити професійно-прикладну орієнтацію освітніх послуг, їх ефективність, націлити фахову підготовку випускників на їх майбутнє працевлаштування.

Згідно з компетентнісним підходом, у здобувача вищої освіти мали бути сформовані загальні (ключові), фахові та професійні компетентності [12, с. 53]. Однією з ключових компетентностей, якою мають володіти на високому рівні випускники вищих навчальних закладів, є соціальна компетентність.

Зазначена категорія визначається як інтегрована характеристика особистості, призначена для самореалізації та комфортного існування в соціумі, яка за своєю структурою є складною системою знань, поведінкових компонентів та ціннісних орієнтацій [9, с. 140]. Вона втілюється у здатності до уникнення та вирішення кризових ситуацій, конструктивному діалозі із співрозмовниками, колективом тощо. І. Зимня виділила п'ять ключових соціальних компетентностей, а саме: здоров'язбереження, громадськості, соціальної взаємодії, спілкування, інформаційно-технологічна компетентність [4, с. 28]. Всі вони містять ціннісні орієнтації, знання щодо виконання певних дій та соціальних ролей, розвиваються в часі, залежать від віку особистості, її досвіду.

Варто зазначити, що рівень розвитку соціальної компетентності впливає на процес соціалізації особистості, виконання нею соціальних ролей та професійних обов'язків. Зазначена тенденція також стосується здобувачів вищої освіти, які отримують знання, формують та розвивають компетентності відповідно до обраної спеціальності. Своєю чергою, заклад вищої освіти можна розглядати як складну систему, яка складається зі структурних підрозділів, науково-педагогічних працівників, технічного та допоміжного персоналу, студентів. І від того, яким чином побудована взаємодія студента з різними ланками навчального закладу, певним чином залежить його успішність та якість підготовки.

Як зазначається у Концепції національної програми інформатизації, інформатизація освіти дає змогу забезпечити розвиток інтелектуального

потенціалу підростаючого покоління, удосконалення форм і змісту навчального процесу тощо [3]. Інформаційно-комунікаційні технології впроваджуються в освітню діяльність на рівні візуалізації інформації, електронного документообігу, дистанційного навчання, масових онлайн-курсів [11, с. 138], сприяють розробці нових підходів до підготовки молодого покоління до активної життєдіяльності. З огляду на зазначене, необхідність бути обізнаним у способах обробки та використання інформації, спілкування через відстань за допомогою Інтернет, соціальних мереж та мобільних телефонів є безумовною.

В. Коваленко серед основних напрямів формування соціальної компетентності в молодших школярів визначила використання мультимедійних технологій (презентації, мультфільми, ігрові ресурси, мультимедійні тренажери та ін.) та веб-орієнтованих ресурсів (сайти закладів освіти, персональні веб-сторінки та блоги викладачів) [5, с. 55]. Дослідниця зазначає, що мультимедійні технології надають змогу підвищити зацікавленість, емоційність, яскравість вражень щодо отримання нових знань, бажання навчатися, розвитку творчих здібностей тощо. З іншого боку, на сторінках веб-ресурсів можна знайти цікаву інформацію про методики формування соціальної компетентності на окремих дисциплінах, корисні посилання, фотозвіти та анонси заходів, розклад занять, склад структурних підрозділів тощо. Водночас спеціальних сайтів щодо формування соціальної компетентності молодших школярів бракує [5, с. 62].

Стосовно вищої освіти С. Остапенко наголошує на користі інформаційно-комунікаційних технологій щодо розвитку соціальної компетентності студентів під час самостійної навчальної діяльності. На його думку, сучасні освітні системи насичені інформацією, причому інформаційні потоки постійно збільшуються. Як наслідок, самостійну роботу студентів доречно побудувати у вигляді інтерактивного діалогу з використанням відповідного програмного забезпечення та комп'ютерної техніки [7, с. 166].

Враховуючи вищесказане, розвиток соціальної компетентності студентів закладів вищої освіти, зокрема майбутніх учителів української мови і літератури, варто здійснювати з урахуванням особливостей та можливостей інформаційного суспільства. Під час освітньо-виховного процесу доречно застосовувати ІКТ за такими напрямками:

- використання електронних ресурсів для забезпечення дистанційного навчання та інформаційної підтримки навчально-виховного процесу;
- застосування соціальних мереж із метою спілкування без меж;
- використання електронних засобів навчального призначення з різних дисциплін;

– використання мобільних технологій для спілкування та навчання;

– використання різноманітних інтернет-сервісів (електронна пошта, сервіси перевірки правопису, унікальності тексту тощо).

Нині можна спостерігати активне та широке впровадження портативних електронних пристроїв у систему навчання та виховання. Як показали спостереження, практично у кожного студента є мобільний телефон, а у більшості – смартфон, який завдяки встановленій на нього мобільної операційної платформи та різноманітних додатків спрощує навчання, спілкування, життєдіяльність молоді. З його допомогою можна не лише спілкуватися з одногрупниками та викладачами, а й користуватися інтернетом, читати книжки в електронному вигляді, здійснювати фотозйомку, користуватися калькулятором, довідником тощо. Означені функціональні можливості смартфонів дають студентам змогу не лише виконати навчальні завдання та підготуватися до заняття, а й у загальному вигляді адаптуватися до мінливих умов інформаційного суспільства.

Багато науковців вважає, що мобільні технології, які використовують мережу Інтернет, вже стали потужним засобом підвищення якості навчання та виховання незалежно від рівня освіти. На думку Р. Горбатюка, технології та засоби мобільного навчання, які часто використовуються задля забезпечення мобільності та доступності освіти, підвищення ефективності навчально-виховного процесу, підготовки випускників до професійної діяльності в умовах інформаційного суспільства, є актуальними і тому питання їх впровадження продовжують розглядатися на сторінках наукових публікацій [1, с. 31].

До переваг мобільного навчання належать: компактність; спілкування та робота в мережі Інтернет із можливістю синхронізації; можливість роботи в групі над одним проектом [10, с. 52]; простота користування; індивідуальність у роботі; тривалий час автономної роботи за наявності акумулятора великої пам'яті [6, с. 103]; підвищена інтерактивність, можливість використовувати цифровий пристрій у будь-якому місці тощо. На нашу думку, нині саме ці форми навчання набувають популярності серед сучасної молоді.

У закладі вищої освіти із навчальною діяльністю викладачів паралельно відбувається виховна діяльність, реалізація якої покладається на інститут кураторів академічних груп. Куратор є проміжною ланкою між студентами та підрозділами університету у межах виховної роботи в академічній групі, він бере участь у вирішенні майже всіх питань, що там відбуваються. Своєю поведінкою, авторитетом та компетентним ставленням до організації виховної роботи в академічній групі куратор сприяє процесу соціалізації студентської

молоді, формує у студентів ціннісні орієнтації та правила поведінки в соціумі, розвиває їх особистісні та професійні якості.

Використання інформаційних, зокрема мобільних, технологій у роботі куратора академічної групи дає змогу урізноманітнити виховну роботу зі студентами, зробити її більш насиченою та ефективною. Підхід до організації виховної роботи, що забезпечується використанням смартфонів, дає змогу куратору академічної групи та студентам економити час на вирішення організаційних та виховних питань. Використання мобільних пристроїв дає змогу реалізувати модель особистісно-орієнтованого виховання та навчання. В такому середовищі поведінка студентів аналізується та оперативно корегується викладачем, а у випадках малих груп виховну діяльність можна постійно уточнювати та вдосконалювати.

З точки зору виховання та навчання дослідники наголошують на можливостях мобільних технологій, які стануть у нагоді викладачам та кураторам академічних груп:

1) використання SMS-повідомлень, які можуть використовуватись під час здійснення консультацій, нагадування про виховні заходи, психологічного опитування тощо;

2) голосовий супровід може використовуватися з точки зору прослуховування цікавих висловлювань або думок студентів;

3) значну перевагу у вихованні та навчанні надає мультимедійний супровід, коли інструкції, вказівки та текстові повідомлення супроводжуються графічним, відео- та аудіоматеріалом;

4) у хмарах розміщена значна кількість мобільних додатків виховного та навчального призначення, які можна скачати на встановити на смартфон;

5) у вихованні дуже часто використовуються браузерні мобільного Інтернету, які застосовують 3G, 4G або GPRS-зв'язок для передачі та завантаження даних [1, с. 33].

Водночас поряд із широкими та потужними можливостями мобільних пристроїв не всі студенти використовують їх повною мірою, витрачаючи час на інші види діяльності [6, с. 106]. У цьому випадку важлива роль має надаватися куратору академічної групи, який здатен показати переваги смартфонів для навчання та організації виховної роботи в групі.

Нами було розроблено мобільний додаток, який може використовуватися кураторами академічних груп, заступниками деканів із виховної роботи, зацікавленими викладачами. Для реалізації функціональних можливостей мобільного додатку потрібен мобільний електронний пристрій (смартфон, планшет та ін.), який працює під операційною Android, версія не нижче 4.1.

Після завантаження мобільного додатку користувач побачить головне меню із функціональними

кнопками (рис. 1.). До можливостей програмного засобу належить збереження інформації про куратора, студентів, групу, батьків студентів, соціальний стан студентів, гуртки, в яких беруть участь студенти, шлюб студентів. Крім того, у додатку є записник, який дає змогу зберігати інформацію про проведені виховні заходи та події.

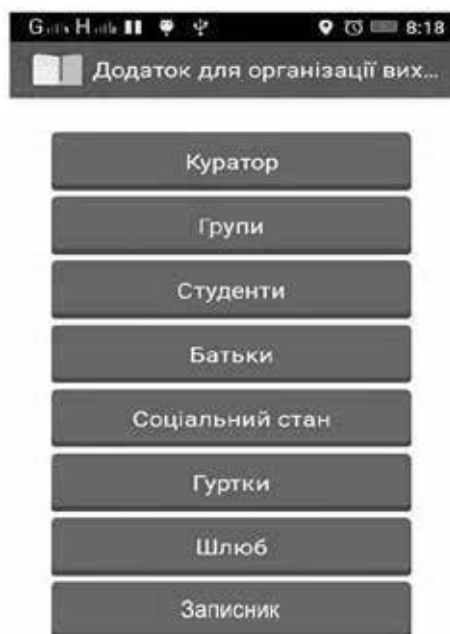

Рис. 1. Головне вікно додатку

Задля редагування інформації про соціальний стан студента треба натиснути на кнопку «Соціальний стан», яка знаходиться у головному вікні програмного засобу. Куратору щодо соціального стану студента доступна така інформація: багатодітна родина, неповна родина, малозабезпечена родина, студент із фізичними вадами, студент належить до групи соціально-небезпечних людей, студент належить до групи ризику. Цю інформацію можна редагувати, видаляти, додавати нову. Якщо жодної інформації про соціальний стан студента не було внесено до бази даних мобільного додатку, то користувач бачить відповідне повідомлення.

Куратор академічної групи часто використовує відомості про студентів. У цьому аспекті додаток зберігає таку інформацію: прізвище, ім'я, по батькові (ПІБ), академічна група, дата народження, адреса, де проживає або прописаний студент. Для додавання інформації варто ввести дані у відповідні поля введення та натиснути на кнопку «Додати». Також є змога редагувати та видаляти раніше введені дані про студентів.

Наступною важливою інформацією, яка може знадобитися куратору академічної групи та заступнику декана з виховної роботи, є інформація про батьків. Додаток дає змогу зберігати інформацію окремо про батька та мати у наступних полях:

ПІБ студента, який є сином (донькою) конкретних батьків, ПІБ матері (ПІБ батька відповідно), телефон матері (телефон батька відповідно), місце роботи матері (місце роботи батька відповідно). Є змога вводити нову інформацію, редагувати або видаляти вже наявну.

З метою занесення інформації про академічну групу варто скористатися кнопкою «Групи» на головному вікні мобільного додатку. Куратору пропонується занести таку інформацію: номер групи, спеціальність, за якою навчаються студенти, кафедра, до якої належить академічна група, факультет, на якому вчать студенти цієї спеціальності. Щоб додати інформацію, варто ввести дані у відповідні поля введення та натиснути на кнопку «Додати». Також є змога редагувати та видаляти раніше введену інформацію.

Корисною для куратора академічної групи буде невеличкий записник, який призначений для ведення нотаток. Задля введення інформації про захід варто ввести такі дані: назва події, короткий опис виховного заходу, дата, коли буде проводитися захід, група, в якій буде проводитися виховний захід, відповідальний студент/студенти. Після цього слід натиснути на кнопку «Додати». Аналогічно до попередніх блоків, користувач мобільним додатком може редагувати або видаляти введену інформацію.

Висновки і пропозиції. Отже, інформаційно-комунікаційні, зокрема мобільні, технології широко використовуються у процесі навчання та виховання. Необхідним компонентом підготовки сучасного випускника закладу вищої освіти є розвинута соціальна компетентність, яка дає змогу вільно почуватися в соціумі та виконувати свої професійні обов'язки. За допомогою мобільного додатку куратор академічної групи сприяє більшій соціалізації молоді у сучасному інформаційному суспільстві.

Список використаної літератури:

1. Горбатюк Р.М., Тулашвілі Ю.Й. Мобільне навчання як нова технологія вищої освіти. *Науковий вісник Ужгородського університету: Серія: Педагогіка. Соціальна робота.* 2013. Вип. 27. С. 31–34.
2. Докторович М. Соціальна компетентність як наукова проблема. *Психологія і суспільство.* 2009. № 3(37). С. 144–147.
3. Про Концепцію Національної програми інформатизації: Закон України № 75/98-ВР від 4 лютого 1998 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/75/98-%D0%B2%D1%80>.
4. Зимняя И.А. Ключевые компетентности как результативно-целевая основа компетентностного подхода в образовании. Авторская версия. М.: Исследовательский центр проблем качества подготовки специалистов, 2004. 40 с.

5. Коваленко В.В. Формування соціальної компетентності молодших школярів засобами інформаційно-комунікаційних технологій. К., 2017. 192 с.
6. Малежик П., Малежик М. Використання мобільних апаратних пристроїв у навчальному процесі. *Психолого-педагогічні проблеми сільської школи*. 2014. Вип. 48. С. 102–107.
7. Остапенко С.А. Дидактичні умови формування соціальної компетентності студентів філологічних спеціальностей у процесі самостійної навчальної діяльності. *Наукові записки Ніжинського державного університету ім. Миколи Гоголя. Серія: Психолого-педагогічні науки*. 2012. № 1. С. 164–167.
8. П'янковська І.В. Компетенція та компетентність як провідні поняття компетентнісного підходу. *Наукові записки Національного університету Острозька академія. Серія: Психологія і педагогіка*. 2010. № 15. С. 202–211.
9. Смагіна Т.М. Поняття та структура соціальної компетентності учнів як наукова проблема. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка*. 2010. № 50. С. 138–142.
10. Триус Ю.В., Франчук В.М., Франчук Н.П. Організаційні й технічні аспекти використання систем мобільного навчання. *Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. Серія 2: Комп'ютерно-орієнтовані системи навчання*. 2012. № 12. С. 53–62.
11. Шарова Т.М., Шаров С.В. Масові відкриті онлайн курси як можливість підвищення конкурентоспроможності фахівця. *Молодий вчений*. 2018. Т. 9. № 61.1. С. 137–140.
12. Ягупов В.В. Провідні методологічні характеристики основних видів компетентності майбутніх фахівців, які формуються у системі професійно-технічної освіти. *Модернізація професійної освіти і навчання*. 2012. Т. 2. С. 45–59.

Sharov S. Mobile application of the curator of the academic group as a means of developing the social competence of students

The article is devoted to the search for effective methods of developing social competence of applicants for higher education. It is noted that social competence is a necessary component of the preparation of a modern graduate of a higher education institution that allows him to feel freely in socium, society, and to fulfill his professional duties, and avoid conflicts or resolve them in a timely manner. The formation and development of social competence of the future specialist is carried out in accordance with the competence-based approach, the introduction of which is one of the ways to modernize the content of higher and secondary education. It has been determined that information and communication technologies have significant advantages in improving the quality of the educational process during the introduction of distance learning, the use of massive online courses, the use of visibility. For the formation of social competence, multimedia technologies, educational electronic resources, independent work using information and communication technologies are used. One of the promising ways to ensure quality education is mobile technologies associated with the use of mobile devices in the process of preparing applicants for education. Analysis of modern research has shown that a smartphone as a learning tool has such characteristics as mobility, compactness, interactivity, accessibility, ability to work in a group, ease of use. It was determined that the curator of the academic group, which is an intermediate link between students and structural units of the educational institution, corresponds to the process of educating young people and their socialization in a higher education institution. The article reports on the development of a mobile application by a curator of an academic group, the use of which during extracurricular work contributes to a better socialization of young people in the modern information society. The structure of the developed mobile application consists of the following blocks: Curator, Groups, Students, Parents, Social status, Circles, Marriage, Notebook. The mobile application is designed for curators and deputy deans for educational work. As further research, it is planned to increase the functionality of the mobile application.

Key words: social competence, information and communication technologies, mobile technologies, high school, curator of the academic group.